

Photo © Lubov Malinova, Kira

نقش برجسته سنگی که از هخموه غاره شی کیل یست آمده و سیل ریلوئو را که در اسلیر یونانی ما در همه خیابان مصوب می‌شود نشان می‌دهد که روی اراهه یی که شیران کشیده می‌شود نشسته است. در روسیه مسیحی کبخر قرن یازدهم میلادی برای تزئین کلیساها شایباً موضوعات اسطوره‌ای را با تقلید کاملاً دقیق و درست آنها از روی نقوش برجسته باستانی متعلق به قرن اول پیش از میلاد مسیح بکار می‌بردند.

کیف

نگهبان سنت‌های کهن فرهنگ اسلاو

نوشته یوری آسیف

یوری آسیف «Iouri Asséve» یکی از معماران شوروی و استاد تاریخ معماری است که اکنون سلاوت رئیس انستیتی کیف را هدیه دارد.

را به زبانهای هند و اروپایی نزدیکتر می‌سازد. علاوه بر حهٔ زبانهای اسلاوی عناصر لغوی و صرف و نحوی فراوانی که منشأ شرق و بویژه ترکی دارد و حال آنکه يك سلسله از کلمات اسلاوی به شرق زمین راه یافته‌اند.

در سرزمین قبایل غربی اسلاو تعداد از سکنهای باستانی تا کنون باقی مانده‌اند که در آن ملل شرقی کپسال از جمله کارائیمها میزیسته‌اند. و حادثه شکست‌الگیزی که در آغاز قرن بیستم میلادی بوقوع پیوست این بود که یکی از خاورشناسان لهستانی برای دیدن قبایل کارائیم به سرزمین آنها رفته بود در یکی از خانه‌ها به يك فرهنگ لغات پولووتس بسیار قدیمی برخورد و وقتی دید که دختر هفت سالهٔ صاحب خانه دربارهٔ مطالب آن توضیحاتی به وی می‌دهد دچار حیرت شد. زمانی که فون نشانی پیش از آن وجود داشته در این خانواده نسلی به‌نسل دیگر آن را منتقل می‌کرده است.

معماری اسلاو تحت تأثیر شدید شرق زمین قرار گرفته است. در نخستین سالهای تشکیل آیین معماری سنت امپراطوری روم شرقی در آن نقش مهمی ایفا کرد. ولی بعدها ساختمانهای قبایل جنوبی اسلاو از سبک معماری مسلمانان که توسط ترکیها متداول گشته بود تأثیر پذیرفت. تأثیر شرق‌زمین در کشورهای غربی اسلاو و در لهستان و چکسلواکی کمتر محسوس است. اگرچه در این مناطق نیز در کنار کلیساهای کپسال گوتیک بناهای بی‌شماری از نوع شرقی می‌توان مشاهده کرد. در اوکراین و لهستان بناهایی توسط معماران رومی ساخته شده‌اند.

پس از الحاق قلمرو پادشاهی قازان و حاشی طرح‌ها به روسیه استفاده از موضوعات معماری شرقی در هنر معماری روسیه اهمیت بسیار زیادی پیدا کرد. در ساختمان کلیسای مشهور سن پترزبورگ که در زمان فرمانروایی ایوان خوف بزرگ معماری ملی روس در میدان سرخ مسکو بنا گردیده برخی از عناصر شرقی بکار گرفته شده است.

آگاهی از روابط با‌مشرق زمین را در فولکلور باستانی روس هم می‌توان مشاهده نمود. برخی از قصاید رزمی عامیانه روسی تا حدی منعکس کننده اشعار حماسی ترکی هستند. در برخی از این قصاید قهرمانی می‌توان یافت که اصنامی ترکی دارند و وقایع توصیف شده روابط میان قبایل «کلا» سیاه و قبایل بیچنگ را منعکس می‌سازند.

این تبادل عناصر فرهنگی بیشمار میان اقوام اسلاو و ملل شرقی زمین نه تنها غنای کمک نموده است. همانگونه که امروز مشاهده یک هنری دستارپوش در خیابانهای شهرهای آرم و یا یک اروپایی مو یوز در میان جمعیت آرمه و بر سر و صدای یک بازار شرقی در انسان شکفتن ایجاد نمی‌کند همانطور هم این مسئله که یک ماهوارهٔ هنری به‌وسیلهٔ یک موشک شوروی در مدار زمین قرار گیرد و یا شیوهٔ جدی درمانی قدیم تبت در سواحل دریای بالتیك بکار برده شود باید یک مسئلهٔ عادی تلقی گردد.

هر فرهنگ بزرگی از تأثیر متقابل و درهم آمیختگی با فرهنگهای دیگر آرم از بزرگ و کوچک بوجود می‌آید. هر گونه کوششی برای جدایی همیشه منجر به انحطاط گردیده است. تاریخ نمونه‌های فراوانی از آن در بردارد. اخذ خلاق فرهنگ یکی از شرایط لازم رشد فرهنگ بشمار می‌آید. ایلیاس سلیمانوف

جمالی ستایش می‌کند: های سرزمین روسیه بقدر تو زیباها همه زیباییها تو ما را محبوب خود می‌سازند، دریاچه‌های فراوان تو، روضخانه‌ها و چشمه‌های احترام انگیز تو، کوه‌های شیب‌دار تو، تپه‌های بلند تو، جنگلهای بلوط انبوه تو کشتزارهای دلپذیر تو، انواع حیوانات و پرندگان بیشتر تو، شهرهای بزرگ تو، فضیلت‌های ستایش تو، سوسمه‌های تو و کلیساهای تو همگی برای ما جالب و جذابند.

ساختن شهرها و قلاع و کاخ‌ها اهمیت بسیار زیادی داشت و به همین جهت استعداد معماران روسی روز بروز کامل‌تر می‌شد و رشد بیشتری می‌یافت. چون روسیه از جنگلهای انبوه برخوردار بود از اینرو بیشتر بناهای مشرف به پهنه‌های دورها در این کشور از چوب ساخته شدند.

شهرهای قدیم روسیه از یک مرکز مستحکم شده که محل اقامت شاهزاده و نجیب و تکلیفاتی آنها بود و از شهر فرعی دیگری که در حومه شهر اصلی قرار داشت و در آن قسمت بیشتر مردم در بنای برج و باروهای متعدد زندگی می‌کردند و از بخشهای کوچکی که در آن بازار کالان و پیشه‌وران مسکن گزیده بودند تشکیل یافته بود. مهم‌ترین شهرهای روسیه از قبل کیف، نوو گورود، استوانسک، چریکوف و ولادیمیر و ولینسک در قرون یازدهم و دوازدهم میلادی دهها هزار نفر جمعیت داشتند و از پرجمعیت‌ترین شهرهای اروپایی محسوب می‌شدند.

مجموعهٔ ساختمانهای چوبی متشکل از

های بزرگ فرهنگ باستانی بود. آگاهی از مملکت داشتن به یک کشور بزرگ و مشهور در کتب «کشتاری دوازده تون» و «عقود از آثار سیلابیون اسقف شپسر کیف» مشاهده می‌شود. مؤلف در این کتاب راجع به شاهزادگان روسی چنین بیان کرده است: «آنان در یک کشور زمین و گنای حکومت نمی‌کردند بلکه در کشور روسیه که در چهار گوشه جهان شهرت دارد فرمان می‌دادند».

قبول آیین مسیحیت در سال ۹۸۹ روسیه را به کشورهای که بیرو آیین مزبور و مخصوص

بیزو کلیسای ارتودوکس بودند نزدیکتر ساخت. و این یک مرحلهٔ عظمی برای رشد هنر روسیه کهن محسوب می‌شود. «آیین مزبور خط در روسیه متداول گردید و از اینرو آیین مسیحیت به زبان خاص خود کشور مورد قبول قرار گرفت. این واقعه برای گسترش اسلک هنر مربوط به دورهٔ حکومت ملوک الطوائفی و پیروزم هنر مذهبی به عنوان یک انگیزهٔ نیرومند بکار رفت.

هنر زیبایی شناسی روسیه کهن به علت جنبهٔ سپین‌رستانهٔ آن که از مشخصات عمدهٔ شعر نثری است اهمیت بسیار زیادی دارد. عشق به زادگاه و طبیعت سرزمین روسیه یکی از موضوعات مهم هنر روسیه قدیم و خاصه منظومه‌های حماسی ستار می‌آید. کتابهای حاوی شرح وقایع روسی مملو از آن هستند این عشق جوهر داستان منظوم نبردهای ایگوررا که دارای شهرت است تشکیل می‌دهد. و دردهسیلیوسیت سرزمین روسیه، شاعر مبین خود را با چنین

کشور روسیه کهن از دریای سفید تا دریای سیاه و از سلسله جبال کاکازات تا جنگلهای عظیمی که به وسیله رود ولگا آبپاری می‌شوند گسترش داشت. شکوفایی آن در قرن دهم میلادی و پس از وحدت قبایل شرقی اسلاو که در اطراف شهر کیف قرار داشتند آغاز شد و تا سال ۱۱۳۰ ادامه یافت. آشکارسوسه نظام ملوک‌الطوائفی به تدریج به این سرزمین منجر گشت. در این دوره روسیه قدیم بود که مذهب برین آثار هنری و معماری در آن کشور بوجود آمدند.

این دوره که «عصر طلایی» هنر روسیه قدیم را تشکیل می‌دهد در اواخر رزمی شاهان و آثار ادبی آن زمان توصیف شده است. اشعار رزمی شاهان که شرح زندگی دلاوران روسیه کهن از قبیل «ایلیاد روسیه» «مورپوئیاسکیه» و «ایلیاد پروویچ» است از این نقطه نظر جنبه بسیار مشخصی دارد. این اشعار که قرون‌شماری در خاطر مردم تکلمی شده اند نشان‌دهندهٔ ستایش مردم آن زمان نسبت به عظمت و قدرت کشور کیف است.

هنر روسی از سه منبع عمده سرچشمه می‌گرفت که عبارتند از: یکی میراث فرهنگی غنی قبایل شرقی اسلاو، دیگری مسائلی که شرایط زندگی و مقتضیات کشور در روسیه قدیم آنها را مطرح می‌ساختند. و سومی جذب و آشنائی تجارب هنری و فنی کشورهای دیگر خاصه امپراتوری روم شرقی که تکلیفان سنت-

▲ تصور شاهزادگان و نجبا و نیز تعداد بشماره از کلیساها و سومعه‌های چوبی و سنگی به زیبایی این شهرها می‌آوردند. در مواقعی که بازار مکاره تشکیل می‌شد بازارگانی از آلمان خوارزم، ایتالیا، کشورهای عربی مسلمان، سوئد و نروژ و امپراتوری روم شرقی در آنها جمع می‌شدند. بازارگانان شهرهای کیف، نوو گورود و اسوناسک به مسافرت‌های طولانی از راه دریا دست می‌زدند. و در پرتو این مبادلات اشیاء هنری بسیاری از ملت‌ها وارد کشور روسیه می‌شد و در موضوعات و فنون گوناگون و در صنعت شغلی هنرمندان قایم به‌چای می‌گذاشت.

در قرن دهم میلادی سطح تولید صنایع دستی در روسیه بسیار بالا رفت. در آن زمان در شهر کیف قسمت نوع صنعت دستی وجود داشت. اشیاء ساخته شده از طلا در این شهر از شهرت ویژه‌ای برخوردار بودند. «سنتس» شایر روم شرقی در وصف آنها اکتزازی سروده و شوقیل دیا در یورون نویسنده آلمانی درنیه دوم قرن دهم میلادی که رساله بزرگی در فن جواهرسازی تألیف نموده مقام بسیار مهمی برای آنها قائل شده است.

سیگانگانی که به‌شهر کیف می‌آمدند وقتی آنها را می‌دیدند می‌گفتند که در هیچ‌جا دیگر چنین اشیاء زیبایی ندیده‌اند. برای ساختن یکی از ظرف‌های زینت آلات زمان موسوم به کولت یک استاد کار تا پنج‌هزار حلقه کوچک یا قطر ۱/۲ سانتیمتر را در هم جفت و سیوار می‌کرد و در هر یک از آنها یک مروارید بسیار زیر ۱/۴ سانتیمتری می‌رساند. جواهرساز در یک مساحت هفت سانتیمتر مربعی روی ساقه‌های بسیار ظریف طلائی یکصد و بیست عدد گل کوچک طلایی می‌ساخت.

در سال ۹۶۵ میلادی بود که نخستین بار یک کاش سنگ بنا شد. ولی در پایان قرن دهم میلادی استفاده از سنگ در ساختمان بناها رواج پیدا کرد. این معماری نمودار ویژگی‌های فنون ساختمانی روسیه است که از ویژگی‌های ساختمانی روم شرقی و از شکل معماری خاصی مکتوفیم روس تفاوت دارد. به عقیده بسیاری از پژوهشگران در شکل‌گرفتن‌های که بر بالای کلیساها ساخته شده‌اند از کلاودون جنگجویان روس الهام گرفته شده‌است. چنین می‌نماید که این شکل گنبد جنبه کاملاً خاصی دارد.

گرایسوپازین گنبد روسیه کیف کلیسای ایسوفیه است. ساختمان آن در صورتی که به قدیمیترین تاریخ وقایع روسیه بنام مطرح وقایع سنوات گذشته رجوع نمود در سال ۱۰۳۷ در جای شریفی بنا شد که در آنجا بنا سازی شد. از آن لاروسلای حکیم قایل بیابانگرد پیشگام را به‌طور فاضل در هم شکفته بود. این کلیسا با وجود ساختمان‌های که بعدها و بخصوص در قرن هفدهم و هجدهم میلادی بدان افزوده شده‌اند شکل اولیه خود را تاکنون کاملاً حفظ کرده است.

کلیسای ایسوفیه که به یاد تاریخ بر قایل چارودشتین پیشگام و به‌شانه وحدت بازی روسیه در زمان فرمانروایی شاهزاده کیف بنا گردیده به علت معماری با عظمت و موزون و رنگهای درخشان داخلی و شکوه و درخشندگی اشکار آن از کلیسای بسیار مهم شمرده می‌شود. دو مناره کلیسا که در آن پله‌های وجود دارند که به گالری‌ها منتهی می‌شوند از نقاشی‌های دیواری بسیار جالب‌ترین یافته‌اند که صحنه‌های مذهبی را در سرگرمی‌های شاهزادگان از جمله صحنه‌های آزمایشات کشی، مسابقات اسب‌دوانی، مسخره بازی و بازیافت و شکار با قوس و نیز گروه رقصان و نوازندگان را نشان می‌دهند. زیر گالری‌ها تصویر خانواده لاروسلای حکیم از جمله تصویر سه‌دختر وی به‌اساس آن، اثیزیات و آلبسترهای دیده می‌شود که با پادشاهان فرانسه

Photo © Edition Mammontov, Gbr

در اینجا تصویر مینیاتوری سن مارک را که متعلق به سال ۱۰۵۵ میلادی است و یکی از تصاویر کتاب انجیل اوسترومیر حکام سرزمین لوکودونه بشمار می‌آید مشاهده می‌کنید. این کتاب که در قرن هجدهم میلادی به‌طور اتفاقی در جامه خانه کاترین کیف کشف شده اکنون در کتابخانه عمومی سانتکویچلرین واقع در لنینگراد نگهداری می‌شود.

در قرن یازدهم میلادی عظمت کلیسای ایسوفیه کیف که رقب کلیسای ایسوفیه نیز لقبشده بود مردم را دچار شگفتی کرد و زیبایی نقاشی‌های دیواری و تزیینات خاصه کاری آن که دارای ترتیب دقیق و مستحده‌ری هشتاد آنها را متعجب ساخت. دست چه قسمتی از یک نقاشی دیواری متعلق به قرن یازدهم میلادی را مشاهده می‌کنید که با الهام از نقاشی‌های روم شرقی ترسیم شده و دیوار مرئی باقره را با دختر عویش الیزابت مادر سن جازان با نیست نشان می‌دهد.

نقشه این بنا از نظر طولی آن را از کلیسای ایسوفیه متمایز می‌سازد.

در اواسط قرن یازدهم میلادی در تاریخ هنر و معماری روسیه یک فصل تازه‌ری کشوده شد. در این دوره تحت تأثیر نظام ملوک‌الطوایفی که گسترش پیدا کرده بود برخی از مناطق روسیه قدرت بیشتری یافتند و در مراکز آنها توسعه موجود آمد و با اینکه مراکز تازه‌ری برای آنها ایجاد گشت. درسیاست شاهزادگان که در این مناطق به فرمانروایی رسیده‌اند گرایش برای جدا شدن از کیف مشاهده می‌شود در آن زمان فنون کلیسا رو به‌افزایش گذاشت و ساختمان سومعه‌ها دست یافت.

بااینهمه کیف مانند گذشته پایتخت روسیه باقی ماند و فنون فرهنگی و هنری آن سایر نقاط روسیه قدیم را در بر گرفت. در این دوره در سومعه اورب شهر کیف (سومعه غارها) یک مرکز فرهنگی مهم بنی برهت و معماری تشکیل گردید.

کلیسای سن - میشل (۱۱۰۷-۱۱۱۳) یکجده‌ای طلایی و تزیینات خاصه کاری و نقاشی‌های دیواری آن مجموعه هنر ساختمانی بسیار شگوه را تشکیل می‌دهد. در محراب اصلی این کلیسا هم مانند کلیسای ایسوفیه دو لوره یک تابلو بزرگ نقاشی وجود دارد که مراسم شاه ربانی را نشان می‌دهد.

بین نقاشی مراسم عشاء ربانی کلیسای سن‌میشل و نقاشی مراسم شام‌خواری ایسوفیه تفاوت آشکار وجود دارد. در اینجا در گروه بندی شخصیتها آزادی بسیار زیاده چشم می‌خورد. به خطوط چهره خواریون که توصیف کننده حالات روحی آنهاست توجه بیشتری شده

و فرور و مجارستان ازدواج کردند و ملکه آن کشورها شدند.

در این کلیسا زیر کتیبه‌های که بعدها ساخته شده در حدود دو متر مربع نقاشی دیواری متعلق به قرن یازدهم میلادی کشف شده که مورد مرمت قرار گرفته‌اند. این نقاشی در ابتدا سطح وسیع‌تری را می‌پوشانده‌اند. ستونها، طاقها و دیوارهای رواق کلیسا که روشنایی فراوانی از جانب شرق دریافت می‌دارد با تزیینات خاصه‌کاری بسیار ظریف و زیبایی پوشیده شده‌اند که در بیننده تأثیر شگرفی بر جای می‌گذارد. نقاشی مراسم عشاء ربانی و تصاویر آباء کلیسا در محراب مرکزی به‌دست استاد بسیار ماهر انجام گرفته و برخی از آنها از جمله تصویر سین‌لوران، سن گرگوریا، ایسای و سن‌ژان کزیزوسوم از شاهکارهای هنر نقاشی محسوب می‌شوند.

در کلیسای ایسوفیه ساختن در حدود ۶۵۰ متر مربع که با تزیینات خاصه‌کاری پوشیده شده تا اکنون باقی مانده است. به عقیده یکی از کارشناسان شوروی موسوم به یوکرین‌ان. لازارف برای انجام این زینت‌کاری دست کم هشت نفر از استادان سالها کار کرده‌اند. گویا نقاشی رنگ‌های که در آن بکار برده شده واقعا شگفت‌انگیز است. جمعا ۱۷۷ درجه طول از رنگهای یک کارگون که در میان آنها رنگ سبز به‌تأیید ۳۴ درجه رنگ زرد ۲۳ درجه و رنگ آبی ۹ درجه دارد در آن می‌توان شمرد که در چرتیکوف کلیسای مسیح گم‌گم‌گم‌گم‌گم آن طبق اطلاعات بدست آمده از کتابهای تاریخی در سالهای ۱۰۳۵-۱۰۳۶ آغاز شده یک ریگی از بناهای معروف روسیه کیف بشمار می‌آید.

روم به دنیا آنگشته بود به‌طور سیادت نوو گورود افتاد. و روی این گنبدینجا بود که سومه سن - آنتوان بنا گشت.

این افسانه با وجود خصوصیات قرون وسطایی آن اندکی از حقیقت در خود نهفته‌دارد زیرا اموال آنتوان که تا کنون باقی مانده‌اند واقعا از اروپای غربی بدست آمده‌اند. افسانه نامسای بسیار نزدیکی را که میسای نوو گورود و اروپای غربی برقرار بوده منکس کرده است. و وجود چنین نامسایی را هم ستایع کسی و هم مدارک و شواهد باستان‌شناسی هر دو ثابت کرده‌اند.

از تابلوهای متعلق به پایان قرن دهم و نیمه اول قرن یازدهم میلادی که نقاشان روسی آنها را روی سه‌پایه نقاشی کرده‌اند هیچ نمونه‌ی باقی نمانده است. با اینهمه در کتابهای حاوی شرح وقایع به نامسالی‌های که نخستین کلیساها را زیست می‌دادند اشاره شده است. در قرن یازدهم و حتی در آغاز قرن دوازدهم میلادی نامسالی‌های بیستاری از روم شرقی بسه روسیه وارد کردند. تمثال مشهور مریم ولادیمیر که در نوسمه حتر نقاشی قدیم روسیه نقش مهمی ایفا کرد نمونه‌ی از این نامسالی‌های بیژانسی‌الصل است.

نامسالی‌های روسی به کشورهای همسایه آن راه یافتند و در آنها مورد توجه قرار گرفتند. نمونه‌ی عمده آن تمثال سریم در کلیسای سزستورخوا که در لیسان بسیار شهرت دارد. حتر مذبح کتاب و سیناتور در روسیه کیف‌به‌حد گمال خود نایل آمد. مردم روسیه از زمانهای بسیار قدیم کتاب را دوست داشتند. آن را خوب نگاهداری می‌کردند و به تزیین آن

را نایسته می‌کردند. در کلیسای ایاضوفیه کیف و در کلیسای جریکوف مسه‌حافظت دارای موضوعات تزیینی هستند.

شهر نوو گورود هم پاک بر مرکز معماری مهمی بشمار می‌رود. کلیساها و سومه‌های آن مانند کلیسای سن - نیکولا - توماسورود (۱۱۱۳) و سومه‌های سن - آنتوان (۱۱۱۷) و سن ژوز (۱۱۱۹) که در آغاز قرن دوازدهم میلادی ساخته شده‌اند تا کنون خوب باقی مانده‌اند. در آنها از یکسو می‌توان تاثیرات بناهایی مانند بناهای سومه ولوره شنی کیف را مشاهده نمود. اینها بناهایی هستند که گنبد های آنها که به‌سلیسی منتهی شده‌اند روی شش ستون قرار دارند ولی از روی دیگر سبک‌ساختن کلیسای ایاضوفیه خود شهر نوو گورود را هم با آن شکل باآیبت و ستاره و نمای عاری از زینت‌کاری گنبدهای سه‌گانه یا پنج‌گانه که بر بالای آن قرار دارد می‌توان در آنها بساز شناخت. معماری سومه سن - ژوز آژسکو و عهتت خاص بر خوددار است.

فستی از نقاشیهای دیواری سومستن - آنتوان (۱۱۲۵) تا کنون باقی مانده‌اند. این نقاشیهای دارای خصوصیتی است که یادآور نقاشی روسی سنت ولی برخی از ویژگیهای آن از جمله طرز آزادانه و قدرتمندانه نقاشی تصاویر نمودار بسیاری از مشخصات نقاشی نوو گورود در زمانهای بعد است.

مؤسسی این سومه آنتوان روسی رسود. در افسانه‌ی این امدو است که او روم را ترک کرد و روی پاک سنگ آسیا از دریای مدیترانه و دریای بالئیک گذشت و به نوو گورود رسید. خبری بر اثر اشیاء گرابا که آنتوان هنگام عزیمت از

است رنگها تند و درخشانند و خطوطی که ویژگیهای انفرادی را بطور بارز نشان می‌دهند بیشتر بکار برده شده‌اند. این ویژگیها توأم با گنبدینجا به ما امکان می‌دهند تا به این نکته برسیم که تزیینات خانمکاری کلیسای سن - میشل به دست استادان محلی انجام گرفته‌است. برخی از پژوهشگران معتقدند که یکی از این استادان آلبی نقش بزرگ روسی است که در حدود ۱۱۰۰ میلادی زندگی می‌کرد.

پهاریکه سومه ولوره شهر کیف که مجموعه‌ی خلوی شرح فعالیت‌های مذهبی و فرهنگی این مرکز فرهنگی است به تفصیل بیان شده‌است. طبق این مجموعه آلبی برای نیرومند شدن به نقاشی تمثال نمی‌پرداخت بلکه تمثالهای قدیمی را که توسط استادان دیگر نقاشی شده بود به وقت جمع‌آوری می‌نمود و آنها را مرتب می‌کرد. آثار خود وی بسیار زیبا بودند بگونه‌ی که مردم سالخورده کیف اعتقاد پیدا کرده بودند که این آثار به کمک فرشتگان نقاشی شده‌اند. آنها می‌گفتند که در رنگهای که آلبی بکار می‌برد خواص درمانی وجود دارد. مجسمه‌سازی مربوط به دوران پیش از مسیحیت به‌وسیله کشفیات فراوان باستان‌شناسی و منابع ادبی برای ما شناخته شده‌است. بنون تردید علاوه بدان می‌تواند عریضی باشد برای اینکه چرا شاهزاده ولادیمیر دستور داد قسا مجسمه‌های قدیمی را از چرسوتز به کیف آورند و آنها را در میدان مرکزی این‌شهر نصب کنند.

مسلماً به‌عین دلیل است که کلیسای روم شرقی مجسمه‌سازی با موضوعات مذهبی

میرداختند. همانگونه که یکی از وقایع نگاران قرن یازدهم روسیه اظهار می‌دارد: کتابسا روخانه‌هایی هستند که جهان را آبیاری می‌کنند. آنها منسی از خرد و فرزانی هستند که به صق آن هرگز نمی‌توان رسید.

یکی از قدیمیترین کتابهای روسی در انجیل استرومیر است که در سالهای ۱۰۵۶ و ۱۰۵۷ میلادی در کیف توسط یکی از خاندان کلیسا به نام گریگوری برای استرومیر سردار نووگورود نوشته شد. این کتاب با تذهیب گلاب، گل و بوته‌ها و مینیاتورهای فراوانی که نشان‌دهنده نویسنده‌گان انجیل هستند تزیین شده است.

در کتاب «مفسر خطی گروروه» یا «کتاب مزامیرتوره» که در فاصله سالهای ۱۰۷۸ و ۱۰۸۷ میلادی نوشته شده و اکنون در بخش سویرال واقع در منطقه لومباردی ایتالیا نگهداری می‌شود پیکره‌های جالبی از خانواده شاهزاده لادویگ آیزنسلوویچ می‌توان مشاهده کرد. این کتاب که شلیق‌نقشهای اگروت استفاظیم تشریحی در پایان قرن دهم میلادی به‌زیبان لاتین نوشته شده بود صمدسال بعد به دست گرورود شاهزاده‌خان لیتوانی که با ایزنسلوویچ لادویسلوویچ پسر لادوسلاوی حکیم و شاهزاده کیف ازدواج کرده بود ازدواج به دستور گرورود یک سلسله مینیاتور بیدان افزوده شد که در میان آنها پیکره‌های لادویگ پسر ایزنسلوویچ و گرورود همسر وی بنام ایرن وجود دارد.

دوره تاریخی روسیه قدیم که در سالهای ۱۱۳۰ آغاز گشت مسسولا دوره تجزیه ملوک‌التوائی نامیده می‌شود. در این دوره در برخی از قلمروهای شاهزادگان مراکز هنری و فرهنگی که یک سنت واحد روسی آنها را به هم پیوند می‌داد تشکیل گردید. این مراکز منسک‌کننده گراهای و ذوقها و سلیقه‌های محلی و نیز جنبه‌های کلی جنبش‌های آن زمان بودند. به قول پرویس آریبا کوف عضو فرهنگستان روسیه قرن دوازدهم میلادی در شلیق انجیل گوزاگون سنک روسی که حدی سیم داشته

در حدود سال ۱۱۳۰ مسخانان بنا بنا محلوپلی از آجر و سنگ همانگونه که در زمان روسیه کتب معمول بود تزیین کرده‌اند. معماران در هر یک از آنها کار می‌کردند. مصالح محلی را بکار بردند. در دلیبری و وولنی با آجر مسخانان بنا کردند و در مناطق کالیولادیمیر سوزدال در مسخانان بنا از سنگ محلی و مرمر استفاده نمودند و نمای مسخانان را با کاشی کارهای که در سنگ سفید بعمل می‌آوردند تزیین ساختند. قدیمیترین نمونه‌های گویای این سنگ مسخانای کلیسای «شفاعت نر» (۱۱۶۵) و «کلیسای سیزدیمتری ولادیمیرو» (۱۱۹۴) - هستند.

نماتالهای دیمتری سلووسکی از شهر دیمیتروف و نماتالهای حضرت مریم از کلیسای لود و نیز نماتالهای دوزمیسیون شهر نووگورود که همگی اکنون در نگارخانه تریاکوف مسکو نگهداری می‌شوند از شگفت‌انگیزترین آثار نقاشی قرون دوازدهم و سیزدهم میلادی محسوب می‌شوند.

ولی در هنر روسیه قدیم متعلق به دوره تجزیه ملوک‌التوائی خصوصیت مشترک فراوانی وجود دارد. همه این هنرهای منطقه‌ای از منبع واحدی سرچشمه می‌گردند و آن‌ها روسیه کیف است. بنابراین فرهنگ برای رشد هنری آنی صلح روسی و اوکراین و بیلوروس که بعدها براساس یک ملت واحد روس قدیم تشکیل شدند اهمیت بسیار زیادی دارد.

پوری سیف

صفحات رنگین

صفحه مقابل

در این صحنه نمایی را می‌بینید که دروضرت عیسی را به اورشلیم نشان می‌دهد. این صحنه نمایی یکی از آثار مهم مکتب نووگورود و متعلق به پایان قرن یازدهم و آغاز قرن شانزدهم میلادی است. هنر نووگورود در قرن یازدهم میلادی در مسکو به بالاترین حد کمال خود نائل آمد. این صحنه نمایی در تابلو مکتب مسکو با رنگ آمیزیهای درخشان و گویای مکتب نووگورود پیوند می‌دهد. در این صحنه نمایی درجهای دیوارهایی که به‌طور مفروضی شهر اورشلیم را نشان می‌دهند درجهای دیوارهای شهر نووگورود هستند. مسیح مریدان خود را گرد هم آورد و از میان آنان دوازده نفر را برگزید و آنها را رسولان خود نامید که شاهد زندگی وی هستند. او به‌سوی اورشلیم که در آن شکیب‌های توفرسای در انتظار وی بودند عزیمت کرد.

Photo Bob Seler © Rapho, Paris

صفحات میانی

کسی که می‌خواست به‌قائلی نمایی مسیح‌پروریم واولیا و مقدسین مسیحی بپردازد می‌بایست کشیش باشد. ازاینرو این نقاشان همگی کشیش بوده‌اند. دوازدهم از مهم‌ترین آنها یکی کولیان یونانی (نوه دوم قرن چهاردهم میلادی) دیگری آندره یولیف (صفحه ۴۱ را ببینید) بودند. نقاشی اثری دیگر دیگر استاد دانیل از اعالی مسکو بود که در دویلیژوس نیز (۱۵۰۸-۱۴۴۰) نامیده می‌شود. او بنام ایلرومنسکی که از شکوه و درخشندگی و تزیینی زیبا و دلنشین و عناصر موجدانته، مصلحا حالت روحانی محسوس در نقاشی شخصیتی بلند قامت او را با یولیف مربوط می‌سازد. این نمایی از آثار استاد دانیل که از کلیسای دوزمیسیون در کرملین مسکو بدست آمده و اکنون در گالری تریاکوف نگارخانه نگهداری می‌شود اسف آنکسیرا از نشانته‌دهنده که انجیل را در دست چپ خود گرفته‌است. این نمایی در سال ۱۷۹۳ نقاشی شده و صحنه‌هایی از زندگی اسف برمی‌ورد. در جنبه آن به تریاکوف از چپ به‌راست و از ۷۶ تا ۱۰۹ دیده می‌شود.

Photo Bob Seler © Rapho, Paris

Photo © Estimation Internationale, Paris

کلیسای ایاسوفیه شهر کیف که تحت حمایت حکمت مفسر خداوندی و مریم علما قرار دارد و به سال ۱۰۴۷ توسط یار و سلاف حکیم بنا گردیده از آثار قابل تحسین است که به‌دست معماران و هزاران تالی گمان ساخته شده است. نصب بر پایه‌ای آن سیزده گنبد به‌شانه‌سب و مریدان وی ساخته شده بود ولی در قرن هفدهم میلادی پوشش و گنبدهای آن مورد مرمت قرار گرفتند و از نو به سبک معاری سبک آن ساخته شدند. نقاشی‌های روی دیواره‌های این بنا صحنه‌هایی از زندگی مریدان شاهزادگان از جمله شکار حیوانات، عقیبات ورزش، نمایش بازیگران مصلحا در نشان می‌دهد و این تابلو نیز از نقاشی مربوط به کتاب «مفسر خطی» است که می‌توان در یکی از معابد روسیه مشاهده نمود. در تصویر پایین نمونه‌ای از سبک بازیگران را که در عیدنوشل جلوی امپراتور کسانتین انجام می‌گرفت مشاهده می‌کنید.

Photo © Académie d'Art de l'URSS, Leningrad

کتابخانه عمومی اساتید و مطالعات قرآنی
موسسه عالی جامع علوم اسلامی

۹۱
۱۱۱۱

۱۱۱۱

رسال جامع علوم اشرافی
تألیف شیخ ابوالحسن علی بن ابی طالب

سازگار و سازگار و مطالعات و تحقیق
برای جامع علوم اسلامی

